

V Bruselu dne 8.9.2021
COM(2021) 750 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Zpráva o strategickém výhledu z roku 2021

Schopnost a svoboda EU jednat

I. ÚVOD

Evropská unie vytyčuje strategickou cestu, která jí umožní stát se do roku 2050 prvním klimaticky neutrálním kontinentem, využít příležitostí digitálního věku, vybudovat hospodářství sloužící lidem, podporovat evropský způsob života, posílit náš jedinečný způsob plnění odpovědné globální vedoucí úlohy a podporovat, chránit a posilovat naši demokracii.

Strategickými volbami jsou otevřenost i mezinárodní a mnohostranná spolupráce založená na pravidlech. Ty stimulují prosperitu, spravedlnost, stabilitu, konkurenceschopnost a dynamiku v rámci EU i mimo ni. Dějiny projektu sjednocené Evropy ukazují přínosy **dobře řízené vzájemné provázanosti a otevřené strategické autonomie** založené na sdílených hodnotách, soudržnosti, silné mnohostranné správě a spolupráci založené na pravidlech. Pandemie pouze ozřejmila potřebu mezinárodní spolupráce při řešení globálních výzev.

V této zprávě o strategickém výhledu z roku 2021 je představen víceborový a na budoucnost zaměřený pohled na schopnost a svobodu EU jednat v nadcházejících desetiletích. Na základě meziodvětvového procesu vypracování prognóz¹ vedeného odborníky jsou představeny globální trendy, nejistoty a možnosti, které budou utvářet budoucnost Evropy. Zpráva poskytuje souvislosti pro možné politické reakce. Vychází ze zprávy o strategickém výhledu z roku 2020², ve které byla zavedena odolnost jako nové vodítko pro tvorbu politik EU.

V oddílu II jsou uvedeny důležité **strukturální globální trendy do roku 2050, které ovlivní schopnost a svobodu EU jednat**: změna klimatu a další výzvy v oblasti životního prostředí; digitální hyperkonektivita a technologické transformace; tlak na demokracii a hodnoty; změny v celosvětovém řádu a demografii. V oddílu III je vymezeno **deset oblastí, v nichž by EU mohla posílit svou otevřenou strategickou autonomii a vedoucí postavení v celosvětovém měřítku**. Ve zprávě se upozorňuje na to, že budoucí schopnost a svoboda EU jednat budou záviset na tom, zda bude dnes schopna činit ambiciózní rozhodnutí vycházející z jejich hodnot a zájmů napříč zjištěnými oblastmi politiky.

II. HLAVNÍ GLOBÁLNÍ TRENDY

1. ZMĚNA KLIMATU A DALŠÍ VÝZVY V OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Změna klimatu již má nebyvalé a nezvratné dopady na všechny regiony na Zemi³. Při zachování dosavadní trajektorie globální oteplování v příštích dvou desetiletích pravděpodobně překročí hodnotu 1,5 °C a v roce roku 2050 se bude blížit hodnotě 2 °C⁴.

---

¹ Sdělení navazuje na zprávu Společného výzkumného střediska (JRC), jejímž tématem je „věda pro politiku“: JRC (2021), *Shaping & securing the EU's Open Strategic Autonomy by 2040 and beyond* (Utváření a zajištění otevřené strategické autonomie EU do roku 2040 a dále). Proces vypracování prognóz zahrnoval konzultace s členskými státy a diskuse s partnery v rámci Evropského systému pro strategickou a politickou analýzu, přezkum literatury, průzkum Delphi (za účasti útvarů Komise, Evropské služby pro vnější činnost a příslušných zúčastněných stran z akademické sféry, průmyslu, občanské společnosti, veřejné správy a mezinárodních institucí) a vytváření scénářů. Kromě toho probíhající práce na [přehledech odolnosti](#), jakož i další prognostické činnosti pomohly při analýze otevřené strategické autonomie EU.

² *Zpráva o strategickém výhledu z roku 2020: Zmapování cesty k odolnější Evropě* (COM(2020) 493).

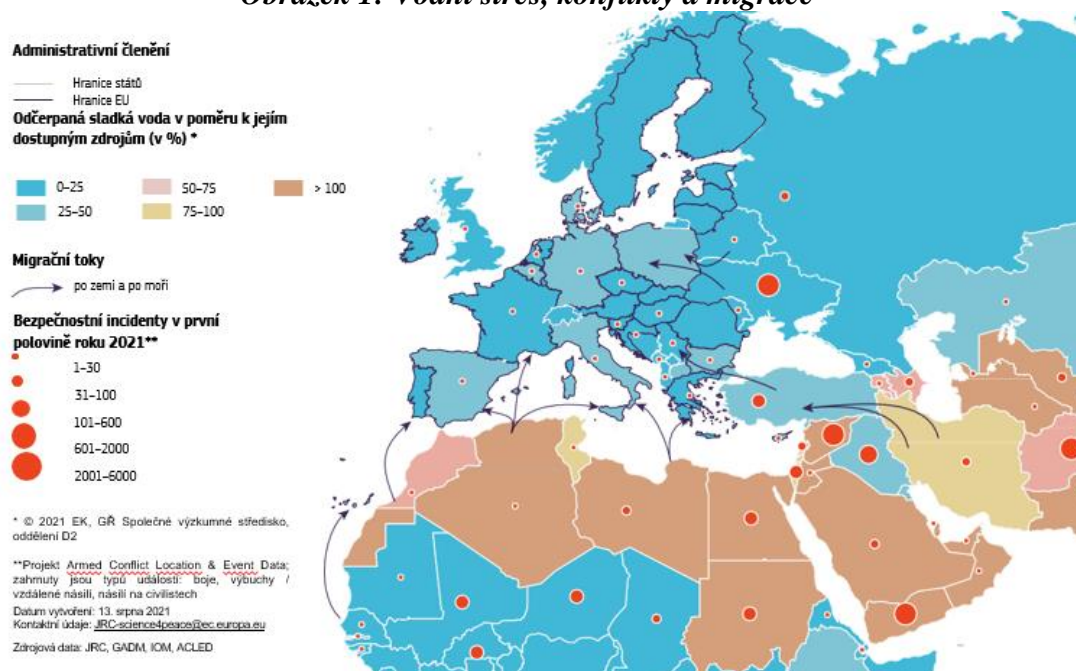
³ IPCC (2021), *Climate change 2021: The Physical Science Basis. Příspěvek pracovní skupiny I k páté hodnotící zprávě Mezivládního panelu pro změnu klimatu*.

⁴ Světová meteorologická organizace, 2021, *WMO global annual to decadal climate update*.

První rok s globální teplotou této úrovně by mohl nastat již v příštích pěti letech. Každých dalších 0,5 °C zvýší intenzitu a četnost extrémních povětrnostních jevů, sucha, požárů nebo záplav, a to i v místech, kde v minulosti nebyly obvyklé. Zvyšující se teploty také znamenají další tání ledu a vyšší hladiny moří. Tyto změny budou mít významné důsledky pro životní prostředí, zdraví, zabezpečení potravin a vody, a lidskou bezpečnost a rozvoj. Události související s počasím vyvolaly v posledním desetiletí odhadem vysídlení v průměru přibližně 23 milionů osob ročně a migrační tlaky se budou pouze zvyšovat. Do roku 2050 by mohl počet osob, které budou každoročně potřebovat humanitární pomoc v důsledku katastrof souvisejících s klimatem, přesáhnout 200 milionů⁵.

Dále se bude zvyšovat tlak na zabezpečení vody a potravin. Některé části Evropy jsou již vystaveny střední až vysoké míře vodního stresu (*obrázek 1*), což se časem bude zhoršovat. Nedostatek vody se stane obzvláště problematickým v jižním sousedství EU, což může zhoršit konflikty a tlak na migraci. Dopad tohoto problému na EU může být rovněž nepřímý, a to prostřednictvím nedostatečného zajištění potravin a cenových šoků. Více než 40 % zemědělských produktů dovážených do EU by mohlo být do roku 2050 ohroženo suchem⁶, což by vyvolalo soupeření o vodu a úrodnou půdu. Celkově by dopad sucha na hospodářství EU mohl v roce 2100 představovat více než 65 miliard EUR ročně⁷. Oblasti zemědělských činností se nepřesunou směrem na sever, neboť vyšší průměrné teploty v severní Evropě budou doprovázeny rizikem větších chladných vln způsobených oslabeným Golským proudem.

Obrázek 1: Vodní stres, konflikty a migrace⁸

⁵ Mezinárodní výbor Červeného kříže a Červeného půlměsíce (2019), *The Cost of Doing Nothing*.

⁶ Ercin, E., Veldkamp, T.I.E. & Hunink, J. (2021), *Cross-border climate vulnerabilities of the European Union to drought* (Nat Commun 12, 3322).

⁷ Naumann, G., Cammalleri, C., Mentaschi, L. et al. *Increased economic drought impacts in Europe with anthropogenic warming*. Nat. Clim. Chang. 11, s. 485–491 (2021).

⁸ Evropská komise, 2021. *Tento ukazatel představuje, kolik sladké vody je odčerpáváno hospodářskými činnostmi v porovnání s celkovými dostupnými obnovitelnými zdroji pitné vody. **Projekt Armed Conflict Location & Event Data; zahrnutý jsou tyto druhy událostí: boje, výbuchy / vzdálené násilí, násilí na civilistech. Výchozí údaje: JRC, GADM, IOM, ACLED.

Problémy v oblasti životního prostředí se zdaleka neomezují jen na změnu klimatu, přičemž obzvláště znepokojivý je úbytek biologické rozmanitosti a změna koloběhu dusíku. Přírodní ekosystémy EU jsou vystaveny kumulativním tlakům nejen v důsledku změny klimatu, ale také v důsledku znečištění, využívání půdy, těžby zdrojů, invazivních druhů a úbytku opylovačů. Kromě toho lidské činnosti podstatně změnily koloběh dusíku, zejména v důsledku jeho zemědělského využití. Rozsah této změny je mnohem větší než pozměnění koloběhu uhlíku, které je důsledkem emisí skleníkových plynů⁹. Má dopad na sladkou vodu pobřežní oblasti a lidské zdraví. Takové problémy v oblasti životního prostředí mají často přehlížené hospodářské důsledky: odhaduje se, že v letech 1997 až 2011 došlo celosvětově ke ztrátě 3,5 až 18,5 bilionu EUR ročně v ekosystémových službách v důsledku změny krajinného pokryvu a 5,5 až 10,5 bilionu EUR ročně v důsledku degradace půdy¹⁰.

Změna klimatu, ztráta biologické rozmanitosti, zhoršování životního prostředí a veřejné zdraví jsou významně provázané. Ztráta biologické rozmanitosti, tlak na stanoviště živočichů, nadměrné používání antibiotik, rizika spojená s biologickým výzkumem vysoce patogenních mikrobů, nezdravý životní styl – všechny tyto faktory zvyšují pravděpodobnost budoucích pandemií nebo chorob. Důsledky budou mít dopad na člověka, hlavní potravinářské plodiny a zdraví zvířat. Mezi výzvy patří infekční nemoci, pokročilá antimikrobiální rezistence, nepřenositelné nemoci (rakovina, cukrovka nebo obezita) a problémy v oblasti duševního zdraví. V důsledku změny klimatu se navíc některé nemoci (malárie nebo horečka dengue) budou více šířit severním směrem¹¹.

2. DIGITÁLNÍ HYPERKONEKTIVITA A TECHNOLOGICKÉ TRANSFORMACE

Aby EU dosáhla technologické a digitální suverenity, bude muset podporovat rozvoj a využívání znalostí a technologií zaměřených na člověka. EU je silným hráčem, pokud jde o znalosti a inovace: probíhá v ní téměř 20 % světové činnosti v oblasti výzkumu a vývoje, publikací a patentů¹². Zaostává však za celosvětovými konkurenty v oblasti soukromých investic do výzkumu a v dalších ukazatelích. EU ve výkonnosti nestačí na Austrálii, Kanadu, Japonsko, Jižní Koreu a Spojené státy. Od roku 2014 se její pozice zlepšila vůči Austrálii, Kanadě, Brazílii, Indii, Rusku a Jižní Africe, ale zhoršila se vůči Japonsku, Jižní Koreji, USA a Číně.

Navzdory nejistotě doprovázející nově vznikající technologie je zřejmé, že pro souběžnou transformaci a konkurenceschopnost může mít zásadní význam několik průlomových inovací¹³. EU je technologickou špičkou v oblasti vyspělé výroby a materiálů a její podniky dodávají na světové výrobní linky mnoho kriticky důležitých klíčových prvků. Má vedoucí úlohu v oblasti budoucí inteligentní a udržitelné mobility a nízkouhlíkových technologií. Schopnosti EU v oblasti umělé inteligence, dat velkého objemu a robotiky jsou podobné jako v případě Japonska, EU ale musí dohnat vedoucí země: USA a Čínu. V oblasti

---

⁹ Evropská agentura pro životní prostředí (2019), *Evropské životní prostředí – stav a výhled 2020*.

¹⁰ COM(2021) 380.

¹¹ Kyle J. Foreman *et al.* (2018), *Forecasting life expectancy, years of life and all-cause and cause-specific formality for 250 causes of death: reference and alternative scenarios for 2016-2040 for 195 countries and territories* (The Lancet).

¹² EU má největší podíl celosvětových patentových přihlášek v oblasti pokročilých výrobních technologií a internetu věcí pro mobilitu. Evropská komise (2020), *Science, Research and Innovation performance of the EU 2020* (Výkonnost EU v oblasti vědy, výzkumu a inovací v roce 2020).

¹³ SWD(2021) 352.

klíčových kvantových technologií náleží přední pozice USA, Japonsku a Číně¹⁴. EU bude mít do roku 2025 první počítač s kvantovou akcelerací, který by jí ve spojení s investicemi mohl otevřít cestu k dosažení předního postavení v oblasti kvantových kapacit do roku 2030¹⁵.

Mezi další slibné technologie patří mikroelektronika, nové materiály pro biologicky rozložitelnou elektroniku, flexibilní a tištěná elektronika a technologie založené na 2D materiálech, jako je grafen. Mnoho pilotních technologií má navíc velký potenciál pro dekarbonizaci. Patří mezi ně čistý vodík, nízkouhlíková paliva, zachycování a ukládání/využívání uhlíku, udržitelné baterie nové generace, biotechnologie a biomateriály, krakování methanu¹⁶, vysokoteplotní supravodivost, vyspělá geotermální energie a energie z oceánů, výroba větrné energie ve vysoké nadmořské výšce a pokročilé jaderné reaktory založené na jaderné syntéze¹⁷. Z tohoto hlediska mají velký potenciál také různá řešení inspirovaná přírodou, jako je rozsáhlé opětovné zalesňování.

Kromě specifických technologií je hnací silou transformace hyperkonektivita. Výsledkem je užší sblížení průmyslových odvětví, výrobků, technologií a služeb. Počet propojených zařízení na světě by se mohl zvýšit z 30,4 miliardy v roce 2020 na 200 miliard v roce 2030. Větší propojení předmětů, míst a osob povede k vytvoření nových produktů, služeb, obchodních modelů a pracovních a životních vzorců. To zároveň povede ke zvýšenému riziku kybernetických útoků a výpadků sítí, a to jak v digitálním, tak ve fyzickém světě, např. v základních infrastrukturách, jako jsou potrubí a nemocnice. Mohlo by rovněž zvýšit hrozbu porušení práv duševního vlastnictví, a ztrát a krádeží dat. Hyperkonektivita se kvůli pandemii urychlila a její sociální dopady je třeba pečlivě sledovat.

Nové technologie a hyperkonektivita však nejsou bezproblémové. V důsledku automatizace dojde ke ztrátě určitých pracovních míst¹⁸. Jen v EU v roce 2018 bylo zjištěno, že přibližně 14 % dospělých pracovníků je ve velmi vysoké míře ohroženo automatizací¹⁹. V budoucnu by mohlo být celosvětově automatizováno 50 % stávajících pracovních míst²⁰, přičemž mezi jednotlivými zeměmi a odvětvími existují značné rozdíly²¹. Objeví se nové typy pracovních míst, které ale budou vyžadovat nové dovednosti. Nebudou-li tyto trendy řešeny, mohly by vést k oslabení základních sociálních práv a ke zvýšení nerovností a závislosti v rámci států i mezi nimi. Digitální transformace navíc může zvýšit objem elektronického odpadu a poptávku po energii nebo využívání vzácných zdrojů²².

3. TLAK NA DEMOKRATICKÉ MODELÝ SPRÁVY A HODNOTY

---

¹⁴ USA investují v období 2019–2028 více než 1 miliardu EUR a Čína buduje národní laboratoř pro kvantové informační vědy s rozpočtem 9 miliard EUR. JRC (2021), *Shaping and securing the EU's Open Strategic autonomy by 2040 and beyond*.

¹⁵ COM(2021) 118.

¹⁶ Skleníkový plyn se skleníkovým efektem 25krát vyšším než u oxidu uhličitého.

¹⁷ Světové ekonomické fórum (2015), *Scaling technologies to decarbonisation energy* (. Výroba jaderné energie založená na jaderné syntéze může pomoci vyřešit problém radioaktivního odpadu z jaderné energie založené na štěpení.

¹⁸ Světové ekonomické fórum, 2020, *The future of jobs report 2020* .

¹⁹ Pouliakas K. (2018), *Determinants of automation risks in labour market, a Skills neededs approach*, IZA Institute of Labour Economics.

²⁰ Zdroj: Evropská komise.

²¹ OECD (2021), *What happened to jobs at risk of automation, policy brief on the future of work*.

²² Evropský parlament, *Elektroodpad v EU: fakta a čísla* (infografika).

EU je největší uskupení demokratických států na světě, ale podíl demokratické správy věcí veřejných na celém světě klesá. Rok 2020 byl patnáctým rokem v řadě, ve kterém došlo k úpadku politických práv a občanských svobod na celosvětové úrovni²³, což v mnoha regionech dále zhoršila pandemie koronaviru. V zemích, kde demokratická správa ustupuje, žije 34 % světové populace, a pouze 4 % žijí v zemích, které se stávají demokratičtějšími²⁴. Geopolitické soupeření²⁵, polarizace a napětí mezi státy budou pravděpodobně v nadcházejících desetiletích přetrvávat. Pokud bude probíhající oslabování demokratické správy pokračovat, bude to mít dopad jak na zavedené, tak na vznikající demokracie. Dlouhodobá výkonnost demokratických systémů závisí na jejich schopnosti přizpůsobit se novým skutečnostem a zůstat odolnými vůči vnitřním a vnějším výzvám.

Je pravděpodobné, že zóny nestability a konfliktů v blízkosti EU i v jejím vzdálenějším sousedství budou přetrvávat a mohou se dokonce rozšiřovat. Státní i nestátní subjekty pravděpodobně posílí své hybridní nástroje, včetně využívání narušujících technologií, šíření dezinformací a mylných informací, informačních operací a vojenského i nevojenského vlivu. Dopad na migrační tlak bude mít i nadále potlačování svobod a demokratických reforem, jakož i pokračující nestabilita v zemích a regionech v blízkém a vzdálenějším sousedství EU, jako je Afghánistán nebo Sýrie.

Rozsáhlé dezinformační kampaně využívající nové nástroje a on-line platformy budou pro demokratické systémy představovat stále větší výzvy a budou hybnou silou nového typu informační války. Státy, organizované zločinecké skupiny, podniky nebo jednotlivci využívají tato řešení k šíření dezinformací po celém světě nebo k získání konkurenčních výhod. To by mohlo ohrozit naše demokracie, polarizovat diskuse a vystavit zdraví, bezpečnost a životní prostředí rizikům.

4. ZMĚNY V CELOSVĚTOVÉM ŘÁDU A DEMOGRAFII

V roce 2030 dosáhne počet obyvatel na světě 8,5 miliardy a v roce 2050 bude činit 9,7 miliardy. Počet obyvatel bude růst nerovnoměrně. V mnoha vyspělých ekonomikách bude stagnovat. Očekává se, že počet obyvatel EU klesne na něco málo přes 420 milionů, což bude představovat 4,3 % světové populace. V Asii by 40. léta 20. století mohla představovat zlomový bod, po němž by se počty obyvatel měly nejprve vyrovnávat a poté přibližně v polovině století začít klesat, přičemž východní Asie by měla zaznamenat rychlý demografický pokles²⁶. Předpokládá se, že v letech 2017 až 2035 vzroste počet obyvatel Afriky z 1,2 miliardy na 1,8 miliardy, přičemž přibližně polovina obyvatel by měla být mladší 21 let. V roce 2050 budou nejlidnatějšími zeměmi Indie, Čína, Nigérie, USA a Pákistán (obrázek 2). Demografický růst ovlivní geopolitické ambice, ale může také způsobit problémy v oblasti udržitelnosti nebo migrace. Do roku 2050 se počet obyvatel v produktivním věku v Evropě sníží přibližně o 16 % a v Číně o 17 %, zatímco v Severní Americe a Indii poroste²⁷. Předpokládaný medián věku obyvatel EU se zvýší ze 43,9 let v roce 2020 na 48,2 roku v roce 2050. V mnoha oblastech EU se předpokládá prudký nárůst

²³ Freedom House, *Freedom in the World 2021* (Svoboda ve světě v roce 2021).

²⁴ Alizada N., Cole R., Gastaldi L., Grahn S., Hellmeier S., Kolvani P., Lachapelle J., Lührmann A., Maerz S. F., Pillai S., Lindberg S. I. 2021. *Autocratization Turns Viral*. Democracy Report 2021. Göteborgská univerzita: V-Dem Institut.

²⁵ Viz například Sharon Lecocq (2020), EU foreign policy and hybrid actors in the Middle East: ready for geopolitical contestation?, *Global Affairs*, 6:4-5, 363-380, DOI: 10.1080/23340460.2021.1872401.

²⁶ OSN (2019), *World population prospects* (Výhled světové populace).

²⁷ JRC, 2021, *Shaping & securing the EU's Open Strategic Autonomy by 2040 and beyond*.

celkového indexu závislosti²⁸. Pokud bude tento trend pokračovat, může být v roce 2050 v EU 135 závislých nepracujících na každých 100 pracujících²⁹.

Obrázek 2: Předpokládané podíly celosvětové populace³⁰

Nadcházející desetiletí se budou vyznačovat dalším přerozdělováním globálních sil, přičemž jejich geoeconomické těžiště se bude přesouvat směrem na východ³¹. Země skupiny G7 (Kanada, Francie, Německo, Itálie, Japonsko, Spojené království, USA) v současné době vytvářejí přibližně 40 % celosvětového HDP, což představuje pokles oproti 60 % v roce 1975³². Hospodářská váha „nově se rozvíjejících sedmi – E7“ (Brazílie, Čína, Indie, Indonésie, Mexiko, Rusko, Turecko) se rovná přibližně dvěma třetinám váhy G7. Tento poměr se v období do roku 2050 zvrátí. Do konce tohoto desetiletí se Čína stane největší ekonomikou, přičemž Indie v příštích 20 letech pravděpodobně překoná EU (obrázek 3). Růst HDP v nově se rozvíjejících a rozvojových zemích se zároveň nutně nepromítá do lepší kvality života jejich občanů, a to i v zemích s vysokým HDP na obyvatele³³. Hlavními výzvami pro rozvíjející se ekonomiky zůstávají velké nerovnosti a nižší ekologické a pracovní normy.

Pravděpodobně se zvýší celosvětová rivalita a nestabilita. Určujícím prvkem geopolitické situace by se mohlo stát soupeření mezi USA a Čínou. K přerozdělení moci dále přispěje transformace energetiky. Nejvíce postiženi budou vývozcí fosilních paliv s nejméně diverzifikovanými ekonomikami nebo nejslabšími institucemi. Vliv naopak získají země s

²⁸ Celkový index závislosti souvisí s počtem jednotlivců – mladých a starších – kteří se pravděpodobně budou muset v každodenním životě spoléhat na podporu druhých, a s počtem osob, které jsou schopny takovou podporu poskytovat (Eurostat).

²⁹ JRC (2019), *Demographic scenarios for the EU: migration, population and education* (Demografické scénáře pro EU – migrace, obyvatelstvo a vzdělávání).

³⁰ OSN (2019), *World population prospects* (Výhled světové populace).

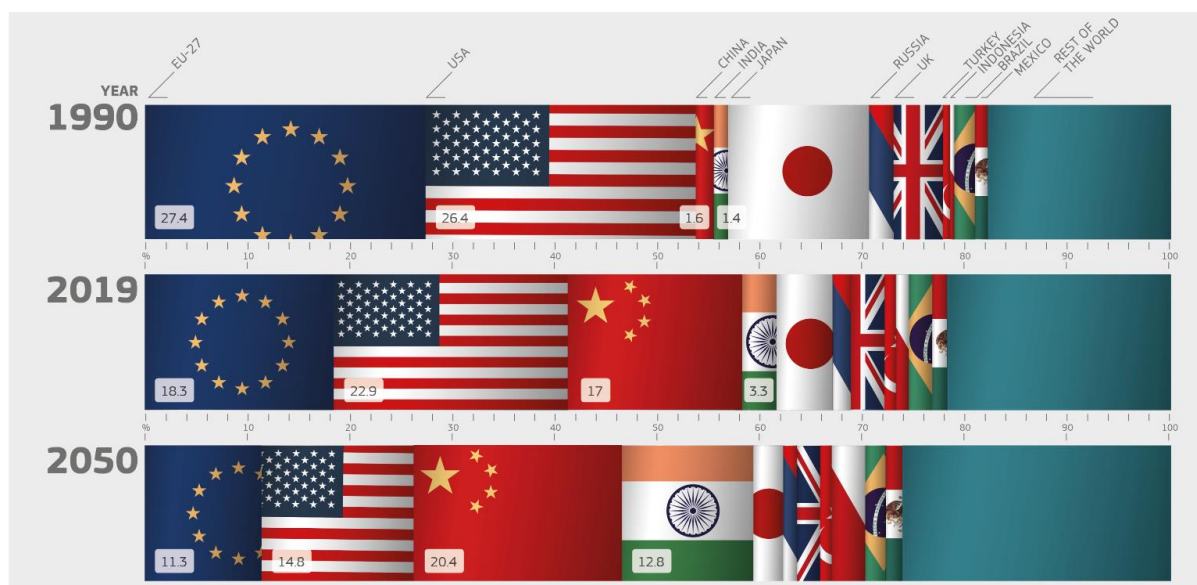
³¹ To je již počítováno v mezinárodních organizacích, přičemž politiku stále více formují rozvíjející se ekonomiky.

³² EU je rovněž „nezapočítaným“ členem skupiny G7. Vzhledem k tomu, že se účastní této spolupráce jako nadnárodní organizace, nebere se při tomto srovnání v úvahu.

³³ Index lidského rozvoje byl vytvořen s cílem zdůraznit, že konečnými kritérii pro hodnocení rozvoje země by měli být lidé a jejich schopnosti, nikoli pouze hospodářský růst.

velkou kapacitou vyrábět a vyvážet energii z obnovitelných zdrojů. EU může očekávat pokračování napětí a nepříznivého ovlivňování hospodářské soutěže (i ze strany Číny a Ruska), což bude vyžadovat silné politiky zaměřené na budování stability a prosperity, zejména v sousedních zemích. V důsledku soupeření ve sporných oblastech, jako je vesmír nebo Arktida, by mohlo dojít k novému napětí. Rostoucí hrozby organizované trestné činnosti, korupce, extremismu, terorismu a hybridních hrozeb, včetně využívání migrace pro politické účely, by mohly stále více ohrožovat bezpečnost EU.

Obrázek 3: Předpokládané podíly celosvětového HDP³⁴

Určujícími rysy stále více multipolárního světového řádu budou pravděpodobně **multidimenzionální soupeření a hluboká vzájemná závislost**. Globální správě a infrastruktuře hrozí roztržičnost v důsledku stupňujících se rivalit v řadě oblastí. Pravděpodobně se objeví různorodější a asertivnější aktéři s rostoucími schopnostmi a ambicemi. Budou mezi ně patřit nestátní a vnitrostátní subjekty, jakož i nadnárodní hnutí. Zatímco žádný z jednotlivých hráčů nebude moci získat rozhodující postavení ve všech regionech a oblastech politiky³⁵, budou se dále objevovat a vyvíjet strategické závislosti a schopnosti.

III. ŘEŠENÍ VÝZEV A VYUŽITÍ PŘÍLEŽITOSTÍ PŘINÁŠEJÍCÍCH EU VEDOUcí POSTAVENÍ VE SVĚTĚ

1. ZAJIŠTĚNÍ UDRŽITELNÝCH A ODLNÝCH ZDRAVOTNÍCH A POTRAVINOVÝCH SYSTÉMŮ

³⁴ Údaje odpovídají podílům nominálního HDP měřenému v současných amerických dolarech. Jsou získány z největších dlouhodobých výhledů OECD (*Economic Outlook 103*, červenec 2018). S přizpůsobením parity kupní síly (PPP) je růst Číny a Indie rychlejší. Upravený HDP Číny je již nyní vyšší než HDP USA nebo EU, a Indie je do roku 2040 předstihne. Důvodem je skutečnost, že hospodářská konvergence obvykle implikuje zvýšení místních cen (například služeb), takže úprava PPP zvyšuje HDP rozvíjejících se ekonomik ve srovnání s rozvinutými ekonomikami. Srovnání reálného HDP mezi těmito čtyřmi příklady jsou podobná srovnáním založeným na nominálním HDP.

³⁵ Národní zpravodajská rada USA (2021), *Global trends 2040*. Zpráva, která se zveřejňuje každé čtyři roky od roku 1997, hodnotí klíčové trendy a nejistoty, které budou utvářet strategické prostředí USA v příštích 20 letech. Při přípravě posledního vydání byl konzultován Evropský politický a analytický systém.

Systemy zdravotní péče v EU patří k nejvyspělejším na světě³⁶, je však třeba zvýšit jejich udržitelnost a odolnost. To zahrnuje investice do inovativních modelů péče (např. integrovaná péče, telemedicína), posílení pracovní síly ve zdravotnictví, zaměření se na preventivní opatření a řešení komorbidit. Aby bylo zajištěno zdravější stárnutí, bude potřeba kombinovat zdravější životní styl a fyzickou aktivitu s inteligentními alternativami dlouhodobé péče, jako je medicína na dálku a využití robotiky v domácí péči. Nové technologie by ve spojení se sociálními a zdravotními politikami mohly zmírnit dodatečné náklady spojené se stárnutím obyvatelstva a zároveň umožnit starším osobám a osobám se zdravotním postižením samostatnější život. On-line interakce, monitorování a vhodná péče pacientů o sebe samé by mohly v celé EU přinést roční úspory ve výši až 120 miliard EUR ve výdajích na veřejnou zdravotní péči³⁷. Společný evropský prostor pro data z oblasti veřejného zdraví by mohl podpořit rychlý rozvoj a zavádění personalizované medicíny prostřednictvím rozhodnutí založených na datech, čímž by se zlepšila účinnost a dostupnost zdravotní péče.

V rané fázi pandemie se projevily strategické závislosti EU na třetích zemích, pokud jde o kritické zboží, jako jsou výrobky farmaceutického průmyslu. Z 5200 dovážených výrobků je EU na dovozu vysoce závislá v případě 137 z nich, které jsou součástí „citlivých ekosystémů“³⁸, přičemž 14 z těchto výrobků patří do ekosystému zdravotnictví. Významná část účinných látek používaných pro generická léčiva pochází z Indie a Číny, stejně jako většina surovin a meziproduktů používaných v léčivech. Obě tyto země posilují svá opatření v oblasti životního prostředí a bezpečnosti chemického průmyslu a Čína uzavírá některé výrobní závody. To by mohlo mít dopad na dostupnost léčivých přípravků a stanovování jejich cen³⁹. I když má EU značné schopnosti vyrábět inovativní léčiva, musí z alternativních zdrojů zajistit bezpečnost dodávek kritických nepatentovaných výrobků s obzvláště konsolidovanými dodavatelskými řetězci. Farmaceutické dodavatelské řetězce jsou však velmi složité a vyžadují nejvyšší kvalitu. Jsou proto obzvláště zranitelné v případě přerušení dodávek. V případě krize v oblasti veřejného zdraví nebo přerušení dodávek není možné v krátkodobém horizontu zřídit alternativní výrobce některých klíčových složek. Neustálá dostupnost některých výrobků je však pro veřejné zdraví klíčová⁴⁰. Zavedení nebo obnovení výroby některých kriticky důležitých léčivých přípravků a lékařských protiopatření v EU by mohlo být podpořeno inovacemi ve výrobních procesech s cílem kompenzovat případné vyšší výrobní náklady v EU a posílit vedoucí postavení v oblasti ekologické a digitální farmaceutické výroby.

Evropská zdravotní unie by posílila schopnost EU řešit nové zdravotní krize. Pandemie ukázala, že je třeba provést úplný přezkum struktur a mechanismů EU relevantních pro prevenci přeshraničních zdravotních hrozeb a reakci na ně. Silnější evropská zdravotní unie by mohla posílit kolektivní připravenost EU na zdravotní hrozby a posílit koordinaci v dobách krize. Úřad EU pro připravenost a reakci na mimořádné situace v oblasti zdraví (HERA) pomůže předvídat přeshraniční zdravotní hrozby a podpoří připravenost a reakci tím,

---

³⁶ Evropská Komise (2020), *Zpráva o dopadu demografické změny*.

³⁷ COM(2021) 118.

³⁸ Pracovní dokument útvarů Komise SWD(2021) 352. Aktualizovaná nová průmyslová strategie vymezuje řadu oblastí, v nichž je závislost EU na omezeném počtu dodavatelů nejvýraznější a které jsou definovány jako „citlivé ekosystémy“ (např. letecký a obranný průmysl, elektronika, zdravotnictví atd.). Pracovní dokument útvarů Komise oznámil druhou fázi přezkumu možných závislostí a pravidelného sledování stávajících a budoucích závislostí EU.

³⁹ Evropská komise (2020), informační zpravodaj *Foresight On Health*.

⁴⁰ Například silná závislost EU na plazmě z USA, zejména tam, kde nejsou k dispozici žádní další dodavatelé, oslabuje její zdravotnické kapacity a schopnost reagovat v případě nových krizí v oblasti veřejného zdraví.

že se zaměří na předběžná posouzení hrozeb, prognózy, informace o trhu a mapování nových patogenů a technologií. Tyto znalosti rovněž pomohou úřadu HERA řídit vypracování výroční zprávy o stavu připravenosti. V celosvětovém měřítku je i nadále důležité posílit mezinárodní připravenost a reakci na budoucí pandemii, zejména reformou Světové zdravotnické organizace a posílením její schopnosti řešit mimořádné situace v oblasti zdraví. To zahrnuje rovněž úsilí o uzavření mezinárodní smlouvy o pandemiích⁴¹ a posílení místních výrobních kapacit. Multilateralismus je jediným způsobem, jak zabránit opakování podobných krizí v budoucnosti.

Zatímco potravinové systémy EU čelí stále větším výzvám, nové technologie by mohly posílit jejich udržitelnost a odolnost. Během pandemie měla činnost EU zásadní úlohu při usnadňování pohybu potravin na jednotném trhu a při zachování otevřenosti světového obchodu. Změna klimatu a zhoršování stavu přírody však mohou narušit nabídku, poptávku a obchod v hlavních regionech produkujících potraviny, včetně EU, což by vedlo k proměnlivosti cen a prudkým výkyvům⁴², které by mohly mít vážné sociálně-ekonomické dopady. Vliv budou mít rovněž změny v poptávce a ve stravovacích návycích. Například pokrok v oblasti nutrigenomiky (která propojuje lidský genom s výživou a zdravím) povede k personalizovanějšímu stravování a přinese nové potřeby v oblasti zdraví⁴³. Přijetí legislativního rámce pro udržitelné potravinové systémy tento přechod urychlí a usnadní a zvýší udržitelnost potravin. Přelomové inovace, jako jsou potraviny z hmyzu a řas, buněčné zemědělství nebo zemědělství ve vnitřních prostorách⁴⁴, by mohly snížit ekologickou stopu produkce potravin. Biotechnologie, včetně nových genomických technik, by mohly hrát klíčovou úlohu při rozvoji inovativních a udržitelných způsobů ochrany sklizně před škůdci, chorobami a dopady změny klimatu. Zásadní význam bude mít ucelený a udržitelný přístup k celému potravinovému systému, od produkce potravin až po omezení plýtvání s nimi.

2. ZAJIŠTĚNÍ DEKARBONIZOVANÉ A CENOVĚ DOSTUPNÉ ENERGIE

Na cestě k ekologičtější a digitálnější Evropě je klíčové zajistit dostatečné dodávky dekarbonizované a cenově dostupné energie. Provádění ekologických cílů EU by znamenalo, že do roku 2050 by více než 80 % hrubé domácí spotřeby energie pocházelo z nízkouhlíkových zdrojů (zejména obnovitelných), zatímco využití fosilních paliv pro energetické účely by kleslo na méně než 10 %⁴⁵. Snížení závislosti EU na fosilních palivech vyžaduje větší využívání energie z obnovitelných zdrojů a rychlou diverzifikaci dodávek energie do EU. Znamená rovněž rozvoj energetické infrastruktury, inteligentních sítí a nových nízkouhlíkových technologií a řešení šetrných k životnímu prostředí, a to v EU a s klíčovými partnery ze třetích zemí. V neposlední řadě vyžaduje, aby se zabránilo úniku uhlíku. Větší energetická účinnost bude mít zásadní význam pro to, aby se zabránilo možnému zpětnému efektu, kdy bude energie z obnovitelných zdrojů levnější a lidstvo jí spotřebuje více. Má-li být do roku 2050 dosaženo cílů Pařížské dohody a Zelené dohody pro

⁴¹ EU a skupina zemí ze všech regionů WHO vytvořily před 74. zasedáním Světového zdravotnického shromáždění v květnu 2021 koalici s cílem vytvořit proces směřující k úmluvě, dohodě nebo jinému mezinárodnímu nástroji WHO o připravenosti na pandemii a reakci na ně.

⁴² Evropská komise (2021), informační zpravodaj *Foresight ON synergies between civil, defence and space industries*.

⁴³ Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research (2019), *50 trends influencing Europe's food sector by 2035*.

⁴⁴ Evropská komise (2020), informační zpravodaj *Foresight On Health*.

⁴⁵ *Zvýšení cílů Evropy v oblasti klimatu do roku 2030 – Investice do klimaticky neutrální budoucnosti ve prospěch našich občanů*, pracovní dokument útvarů Komise SWD(2020) 176 final.

Evropu, bude muset energetická náročnost v EU prudce klesnout přibližně na polovinu současných úrovní⁴⁶.

Dosažení cíle klimatické neutrality do roku 2050 by mohlo EU pomoci snížit její energetickou závislost ze současných 60 % na 15 %⁴⁷. To by mělo být podpořeno významným pokrokem v oblasti oběhového hospodářství. Prohloubení energetické unie podpoří dekarbonizaci, zlepší energetickou účinnost, posílí vnitřní trh s energií a zvýší bezpečnost dodávek. Možnosti transformace a silný program pro investice do udržitelné a nízkouhlíkové infrastruktury v EU i mimo ni by vytvořily investiční příležitosti pro podniky v EU. Pomohly by rovněž zajistit soudržnost veřejné podpory a nepřetržitý výzkum a inovace v oblasti nových technologií a zdrojů čisté energie tam, kde v oblastech selhání trhu soukromý sektor nepřináší výsledky. Bude důležité rozšířit využití nově vznikajících technologií a zajistit jejich cenovou dostupnost a přístupnost pro rozvojové ekonomiky, aby bylo zajištěno jejich rozsáhlé využívání. Současně by se spotřeba energie v EU snížila rozvinutějším oběhovým hospodářstvím a realističtějšími stanovením cen externalit.

Dekarbonizace energetiky bude mít dlouhodobé dopady na geopolitickou dynamiku, přičemž se objeví nové strategické závislosti a jiné se vytráť. Bude mít dopad jak na ekonomiky produkující ropu a plyn, tak na ty s vedoucí úlohou v oblasti energie z obnovitelných zdrojů. Bude třeba vyvinout úsilí pro usnadnění tohoto přechodu a zvládnutí poklesu příjmů ve zranitelných producentských státech. Významný pokrok při snižování souvisejících emisí z výroby (jako je metan z fosilního plynu) bude předpokladem plynulého přechodu. V tomto ohledu budou klíčové nové technologie. Jejich zpřístupnění a dostupnost bude přínosem pro EU a mohlo by pomoci rozvíjejícím se ekonomikám nahradit infrastrukturu založenou na fosilních palivech a zavést méně uhlíkově náročné alternativy. Tento druh spolupráce nabízí EU také hospodářské příležitosti a příležitosti v oblasti propojení. Decentralizovaná povaha budoucích energetických sítí spolu s vysokými kapacitami kybernetické obrany navíc podpoří odolnost EU, přičemž výroba elektrické energie bude mnohem více rozložena než v dnešních centralizovaných energetických systémech, které jsou zranitelnější.

3. POSÍLENÍ KAPACITY V OBLASTI SPRÁVY ÚDAJŮ, UMĚLÉ INTELIGENCE A NEJMODERNĚJŠÍCH TECHNOLOGIÍ

Digitální suverenita EU bude záviset na schopnosti uchovávat, získávat a zpracovávat údaje a zároveň splňovat požadavky na důvěru, bezpečnost a základní práva. Digitální ekonomika, zejména zpracování dat, vysoce výkonný cloud a edge computing, mohou mít pozitivní dopad na hospodářství a konkurenceschopnost EU⁴⁸. Společnosti a orgány veřejné správy v EU budou stále častěji zavádět analýzy údajů uživatelů a subjektů, internet věcí a umělou inteligenci. Takové technologie mají široké a rozmanité využití⁴⁹. EU zavedla

⁴⁶ Mezinárodní agentura pro obnovitelné zdroje energie (2018), *Global energy transformation: a roadmap to 2050*.

⁴⁷ Zdroj: Eurostat.

⁴⁸ Stále se diskutuje o vlivu digitální ekonomiky na HDP a produktivitu. Podle nedávných makroekonomických simulací by kumulativní dodatečný příspěvek nových digitálních technologií k HDP mohl v EU do roku 2030 dosáhnout 2,2 bilionu EUR, což je o 14,1 % více než v roce 2017 (GR CNECT (2020), *Shaping the digital transformation in Europe* (Utváření digitální transformace v Evropě)). Někteří ekonomové zároveň poukazují na to, že nové technologie mají jen malý vliv na HDP a produktivitu.

⁴⁹ Například multimodální propojená a automatizovaná mobilita a plynulé sdílení údajů by mohly podpořit udržitelnější pohyb osob a zboží, výrazně snížit počet úmrtí a zranění na silnicích a zvýšit kvalitu života a účinnost dopravních systémů.

významné investiční cíle a nástroje financování na podporu vývoje a zavádění přelomových cloudových a edge technologií nové generace. S rostoucím využíváním dat pro průmyslové a obchodní použití bude pro dosažení cílů souběžné transformace zásadní strategický přístup k vývoji a zavádění průmyslových systémů internetu věcí, 5G/6G a edge computingu se schopností spravovat a rychle analyzovat data velkého objemu.

Technologie dat velkého objemu a pokročilé analytiky se rychle vyvíjejí, přičemž vedoucí úlohu hrají USA a Čína. Tyto technologie poskytují včasné ukazatele možných krizí v reálném čase, včasné odhalování nemocí a dálkové odhalování vojenských aktivit. Takové analýzy budou pravděpodobně více využívány v rozhodovacím procesu. Z hlediska EU je důležité, aby byly tyto technologie vyvíjeny v souladu se základními právy a hodnotami EU, zejména tam, kde jejich vývoj a využívání závisí na obrovských objemech dat, včetně osobních údajů. Vývoj a zavádění kriticky důležitých technologií závisí na obrovských objemech dat. V současné době jsou údaje vytvářené v EU z velké části ukládány a zpracovávány v cloudových úložištích provozovaných poskytovateli ze zemí mimo EU, což je podřizuje jurisdikcím třetích zemí. To vytváří strategické závislosti a rizika pro kybernetickou bezpečnost, ochranu údajů, přístup a bezpečnost. Zároveň to znamená, že poskytovatelé ze zemí mimo EU mají komerční prospěch ze zpracování těchto údajů. EU by měla budovat kapacity pro uchovávání údajů a zajištění přístupu k otevřeným, bezpečným a transparentním údajům a pro dostupnost připojení s vysokou přenosovou rychlostí. Měla by rovněž chránit své přední postavení ve vývoji a zavádění důvěryhodné umělé inteligence. Měla by prosazovat normy a hodnoty u důvěryhodných partnerů po celém světě.

Vzhledem k exponenciálnímu nárůstu poptávky po polovodičích musí EU zaujmout silnější pozici ve vývoji a výrobě technologií nové generace. Přístup k polovodičům by mohl být ohrožen omezenými výrobními kapacitami a nedostatečné dodávky mohou výrazně ovlivnit kontinuitu činnosti různých odvětví. EU má značné silné stránky a je domovem klíčového dodavatele výrobních zařízení pro všechny přední výrobce, avšak ve výrobě procesorů nové generace a pokročilých polovodičů zaostává. Tchaj-wan, Čína, Jižní Korea⁵⁰ a USA výrazně investují do podpory domácí výroby polovodičů. Vývojáři na Tchaj-wanu, v Jižní Koreji, Japonsku a USA navíc oznámili obrovské soukromé investice do nových výrobních kapacit. Aby EU měla šanci jim konkurovat, musí investovat do kapacit příští generace procesorů a polovodičových čipů. To vyžaduje přísnější prověřování zahraničních převzetí evropských výrobních kapacit, investice do výzkumu a vývoje a vytvoření příznivých podmínek v celém hodnotovém řetězci.

4. ZAJIŠTĚNÍ A DIVERZIFIKACE DODÁVEK KRITICKY DŮLEŽITÝCH SUROVIN

Kritické suroviny mají zásadní význam pro souběžnou transformaci EU. Rozšíření ekologických technologií, jako jsou ty, na nichž je založena větrná a solární energie, skladování energie v domácnostech a výroba baterií pro elektrická vozidla, zvýší v příštích dvou desetiletích poptávku po surovinách, jako je kobalt, lithium, grafit, mangan a nikl⁵¹. Tato výzva se však netýká jen ekologických technologií. Například odvětví malých dronů, pro něž Čína dodává více než třetinu surovin, by mělo od nynějška do 30. let tohoto století

⁵⁰ Čína v rámci plánu „*Made in China 2025*“ investuje více než 200 miliard USD s cílem dosáhnout 70 % autonomie při výrobě čipů do roku 2025. Jižní Korea plánuje do roku 2030 investovat 450 miliard USD do polovodičů se zaměřením na výrobní technologie. Společnost Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC) investuje za tři roky více než 100 miliard USD do rozšiřování výrobní kapacity.

⁵¹ Evropská komise (2020), *Kritické suroviny používané ve strategických technologiích a odvětvích – prognostická studie*.

exponenciálně růst, protože má vysoký potenciál pro civilní a obchodní pododvětví, přičemž se prudce zvýší poptávka po surovinách jako je mimo jiné galium, indium, skandium a titan. Obranný průmysl je do značné míry závislý na kritických surovinách, například téměř polovina materiálů potřebných pro výrobu letadel⁵² pochází ze zemí mimo EU. Očekává se, že nárůst poptávky po kritických surovinách se bude časově shodovat s větší připraveností hlavních dodavatelů (obrázek 4) ukládat vývozní omezení⁵³.

Obrázek 4: Hlavní dodavatelé kriticky důležitých surovin do EU⁵⁴

Udržitelnou a rozmanitou nabídku by mohla zajistit inteligentní kombinace průmyslových, výzkumných a obchodních politik s mezinárodními partnerstvími. EU čelí výzvám týkajícím se přístupu, omezené diverzifikace, narušení dodávek a nedostatečných kapacit pro zpracování, recyklaci, rafinaci a separaci. EU se musí připravit na budoucí narušení kritické bezpečnosti dodávek v důsledku hlavních faktorů ovlivňujících geopolitické prostředí: nestabilita států, hospodářské nátlaky a změna klimatu. Ve většině případů má průmysl nejlepší předpoklady k tomu, aby snížil strategické závislosti diverzifikací dodávek, větším využíváním druhotných surovin a nahrazováním. Potenciál diverzifikace dodávek mnoha kritických surovin je však poměrně omezený kvůli geograficky omezeným zdrojům nebo faktickým monopolům či oligopolům. Úsilí průmyslu o zajištění přístupu ke kritickým surovinám a snížení jeho poptávky po nich (vyšší účinností, prodloužením životnosti výrobků a oběhovým hospodářstvím) vyžaduje jasnou dlouhodobou strategii. V neposlední řadě je třeba prozkoumat nové způsoby získávání zdrojů, jako je těžba z mořského dna a vesmírná těžba, v souladu s mezinárodně dohodnutými zásadami a závazky.

5. ZAJIŠTĚNÍ PRVOŘADÉ GLOBÁLNÍ POZICE PŘI STANOVOVÁNÍ NOREM

⁵² Kritické suroviny jako hořčík, niob, germanium, boritany, kobalt a beryllium a prvky vzácných zemin, jako je dysprosium, samarium, neodým, praseodym a yttrium.

⁵³ Evropská komise (2021), *Srovnávací přehled surovin*, 3. vydání.

⁵⁴ JRC (2021), *Shaping and securing the EU's Open Strategic autonomy by 2040 and beyond* (Vytváření a zajištění otevřené strategické autonomie EU do roku 2040 a dále.)

EU soupeří o výhodu „prvního tahu“ při stanovování norem. To je obzvláště důležité v případě nově vznikajících technologií (a souvisejících produktů a služeb), jako je umělá inteligence, blockchain, kvantová fyzika, kybernetická bezpečnost, citlivé a specializované údaje (např. týkající se zdravotnictví a vesmíru), digitální měny a chemické látky. Mezi další prioritní oblasti patří ekologické technologie, jako je vodík, skladování energie, větrná energie na moři a udržitelná doprava. Naši obchodní partneři přijímají asertivnější opatření, pokud jde o stanovování norem, např. Čína pracuje na plánu „China Standards 2035“ s cílem určit technologie nové generace, které by mohla uložit 140 zemím, které se účastní iniciativy „Jeden pás, jedna stezka“. Čínský státní kapitalismus však není vždy slučitelný s otevřenou globální regulací, normami zaměřenými na člověka a udržitelnými hodnotami.

Výsledky, jichž EU dosáhla při stanovování vnitřních pravidel a *de facto* mezinárodních norem, poskytují pevný základ pro řešení této výzvy. Takzvaný „bruselský efekt“⁵⁵, kdy nadnárodní korporace dodržují regulaci na úrovni EU, je vedlejším produktem přísnosti dané regulace a velikosti jednotného trhu. Obchodní pozice EU je rovněž klíčovou hnací silou, pokud jde o její regulační a normotvornou sílu, a to včetně budoucích klíčových trhů a technologií. EU je největším hráčem světového obchodu a největším obchodním partnerem 74 zemí, což je více než v případě Číny (66) a USA (31). Je obchodním partnerem číslo jedna pro Asii, Afriku, USA, západní Balkán a země sousedící s EU⁵⁶. Mezinárodní přijetí norem EU má zásadní význam pro vliv EU na světový řád a vedoucí postavení v oblasti změny klimatu, udržitelnosti a ochrany spotřebitelů, osobních údajů a pracovních práv. Za tímto účelem se EU dále zapojí do aktivní spolupráce v oblasti regulace a zajistí vedoucí úlohu v mezinárodních normalizačních organizacích, jako je Mezinárodní organizace pro normalizaci.

6. BUDOVÁNÍ ODOLNÝCH HOSPODÁŘSKÝCH A FINANČNÍCH SYSTÉMŮ, KTERÉ OBSTOJÍ I V BUDOUCNU

Odolné a stabilní hospodářství má zásadní význam pro řešení dlouhodobých výzev EU. EU by měla dále zvyšovat odolnost a růstový potenciál svého hospodářství řešením zbývajících slabých míst s cílem usnadnit probíhající přechody a odolávat budoucím otřesům. Solidní ekonomické základy, produktivita, investice a reformy budou určovat budoucí hospodářskou výkonnost EU související s příznivými podmínkami financování veřejného a soukromého sektoru.

Sociálně tržní hospodářství Unie je rovněž klíčem k jejímu demokratickému modelu a chrání obyvatele před sociálními riziky a jejich důsledky. Jednotný trh poskytuje pevný základ pro oživení a odolnost průmyslu EU a usnadňuje ekologickou a digitální transformaci. Aby byly tyto transformace přijaty, musí být spravedlivé a doprovázené silnější hospodářskou a sociální konvergencí. Krize způsobená pandemií COVID-19 zdůraznila význam otevřeného, konkurenceschopného a plně funkčního jednotného trhu, který podnikům umožní růst v rozsahu potřebném k celosvětové konkurenceschopnosti.

Finanční systém EU projde v důsledku klimatických a technologických změn a brexitu hlubokými změnami. Trvalé politické odhodlání odstranit zbývajících překážky bránící integraci trhu a plně provést unii kapitálových trhů a bankovní unii má proto zásadní význam pro diverzifikaci a prohloubení zdrojů financování společností EU, zlepšení možností úspor

⁵⁵ Bradford A., 2020, *The Brussels effect – how the European Union rules the world.*

⁵⁶ COM(2021) 66.

pro občany EU, posílení schopnosti EU zvládat otřesy a podporu silnějších domácích finančních trhů. To může rovněž řešit dohledové arbitráže mezi členskými státy a se sousedními třetími zeměmi. Vystoupení Spojeného království jakožto významného finančního centra z EU zvyšuje potřebu dalšího prohlubování kapitálových trhů Unie, přičemž trhy EU vykazují silnou přizpůsobivost a odolnost. Střednědobé výzvy pro finanční stabilitu a odolnost však přetrvávají. Především se účastníci trhu EU stále příliš spoléhají na základní finanční infrastruktury nacházející se mimo EU, což by mohlo zvýšit rizika pro finanční stabilitu. Kromě toho musí být kontrolní kapacita v EU náležitě strukturována s ohledem na pokračující restrukturalizaci hodnotových řetězců a přemísťování podniků do EU po brexitu.

Finanční systém EU má rovněž klíčovou úlohu při financování přechodu ke klimaticky neutrální ekonomice a odolnosti vůči zhoršování životního prostředí. K dosažení svých cílů v oblasti klimatu a životního prostředí do roku 2030 bude EU potřebovat další investice ve výši 470 miliard EUR ročně, což bude vyžadovat masivní mobilizaci soukromého kapitálu. Institucionální a maloobchodní investoři projevují rostoucí zájem o udržitelné investice, což dokládá pětinasobný nárůst čistých kapitálových toků přitahovaných kapitálovými fondy, které přijaly environmentální, sociální a správní strategie během 10 měsíců po daném přijetí, oproti předchozím 10 měsícům⁵⁷. Větší transparentnost ekologické stopy finančních produktů a ratingů, jakož i přístup ke spolehlivým údajům relevantním pro udržitelnost bude mít zásadní význam pro financování řádné transformace a předcházení zavádějíciho ekologického marketingu (tzv. lakování nazeleno).

Změna klimatu a zhoršování životního prostředí mohou rovněž přímo ovlivnit finanční stabilitu v důsledku častějších a závažnějších extrémních povětrnostních jevů. V současné době je pojištěno pouze 30 % všech hospodářských ztrát. Je pravděpodobné, že investice do neudržitelných činností a aktiv budou stále častěji ustávat a v případě neřízené a náhlé reakce na transformaci by mohla být ohrožena finanční stabilita. Finanční systém EU musí systematicky začleňovat rizika a dopady udržitelnosti do finančního rozhodování a začleňovat dlouhodobé strategie řízení rizik a financování rizik katastrof.

Digitální věk bude mít rovněž vliv na platební prostředky a kapitálové trhy s rostoucí úlohou kryptoaktiv a vývojem digitálních měn. Digitální financování může vytvářet nové příležitosti pro občany a podniky, je však třeba zajistit ochranu spotřebitelů. V EU je zapotřebí silné, konkurenceschopné, řádně regulované a kontrolované odvětví digitálních financí.

Zavádění čínské digitální měny *renminbi* rychle pokračuje a další země rovněž pracují na svých vlastních digitálních měnách. Digitální měny centrální banky by rovněž ovlivnily současný model centrálních bank, provádění měnové politiky a systémy ochrany spotřebitele. Evropská centrální banka se společně s Komisí aktivně angažuje v práci na konceptu digitálního eura, které může občanům a podnikům EU přinést značné výhody. Aby však bylo možné využít výhod veřejného digitálního eura, je klíčové řešit potenciální výzvy pro politiky EU, jako jsou výzvy související s finančním zprostředkováním a stabilitou.

Širší využívání eura v mezinárodním obchodu a službách, a to i na trzích s energií, a řešení okamžitých plateb v celé Unii by posílilo strategickou váhu EU. Posílila by se tím

---

⁵⁷ *European Financial Stability and Integration Review (EFSIR)* (Přezkum evropské finanční stability a integrace), SWD(2021) 113.

odolnost EU, a to i vůči exteritoriálnímu uplatňování sankcí ze strany třetích zemí. EU by tak mohla dále těžit z mezinárodních finančních trhů a zároveň řídit vnější rizika a vyhnout se strategickým závislostem. Zároveň mohou nedostatky v integritě poskytovatelů služeb, trhů a infrastruktur ve třetích zemích představovat rizika.

EU musí být i nadále na světové špičce v boji proti praní peněz a financování terorismu a zajistit vhodné záruky proti těmto nezákonným účelům.

7. ROZVOJ A UDRŽENÍ DOVEDNOSTÍ A TALENTŮ ODPOVÍDAJÍCÍ AMBICÍM EU

Aby bylo možné úspěšně čelit demografickým trendům a zmenšit rozdíly v stávajících dovednostech v rámci souběžné transformace, bude zapotřebí jasně reagovat. Je zapotřebí posílit účast pracovních sil, přičemž trh práce a sociální politiky bude třeba upravit tak, aby se zabránilo nárůstu socioekonomických nerovností a byly zajištěny spravedlivé pracovní podmínky, důstojný příjem a přístup k sociálnímu zabezpečení. Úzká spolupráce se sociálními partnery má zásadní význam pro reagování na tuto novou realitu. Při zajištění dobrých pracovních podmínek a jejich začlenění do politik aktivního stárnutí by prodloužení faktického věku odchodu do důchodu o jeden rok mohlo trh práce posílit o čtyři miliony lidí⁵⁸. Míru zaměstnanosti by, prostřednictvím cílených opatření, podpořila rovněž vyšší účast žen na trhu práce, která zajistí rovnost žen a mužů a rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem. To platí zejména v členských státech, kde je míra účasti žen pod průměrem EU⁵⁹. Větší účast pracovních sil by přinesla hospodářské a sociální výhody v celé EU, např. nižší poměr závislých nepracujících vůči pracujícím a vyšší zapojení pracovních sil. Kromě toho by nové přístupy k rozvržení práce pomohly zmírnit negativní dopady stárnutí obyvatelstva. Trhu práce v EU by významně prospěla dobře řízená legální migrace, která by řešila potřeby a nedostatky v oblasti dovedností a která by byla spojena s účinnými integračními politikami.

Mladí lidé si zaslouží lepší přístup ke kvalitním pracovním místům. Bude zapotřebí pokračovat v podpoře zaměstnanosti mladých lidí prostřednictvím cílených podpůrných programů. Nastupující generace je stále více připravena na digitální transformaci⁶⁰, ačkoli stále přetrvává problém překlenutí nedostatku digitálních dovedností a zvýšení počtu mladých žen studujících přírodovědné, technické, inženýrské, umělecké a matematické obory. Pro vstup mladých lidí na trh práce bude mít klíčový význam také usnadnění přechodu ze vzdělávacího systému do zaměstnání, vytváření kvalitních pracovních míst pro nováčky a zapojení mládeže do politického dialogu.

Využití pracovních příležitostí vyplývajících ze souběžné transformace bude vyžadovat politická opatření na podporu přechodu na nové typy pracovních míst. To zahrnuje podporu regionů a pracovníků v odvětvích, která projdou transformací, a správnou kombinaci podpory, pobídek a rámcových podmínek pro podniky z tradičních a nových odvětví. Budou rovněž zapotřebí úpravy systémů vzdělávání a odborné přípravy, neboť požadavky na dovednosti a úroveň vzdělání se v zelené a digitální ekonomice rychle zvyšují, a to rychleji než v ekonomice jako celku⁶¹. Budoucí pracovní síla EU bude pravděpodobně lépe vzdělaná

⁵⁸ Evropská komise (2020), *Vývoj zaměstnanosti a sociální situace v Evropě*.

⁵⁹ Současná míra účasti se pohybuje od 47,5 % do 79,3 %, viz COM(2020) 152.

⁶⁰ Podíl mladých dospělých s vyššími než základními digitálními dovednostmi přesahuje 50 % a roste; viz probíhající práce JRC na přehledu „digitální odolnosti“ na základě údajů Eurostatu (digitální dovednosti) a údajů PREDICT CORE (dostupná místa v pokročilých technologiích).

⁶¹ Evropská komise (2019), *Vývoj zaměstnanosti a sociální situace v Evropě*.

a bude schopna lépe se přizpůsobit měnícímu se charakteru práce a rozšířené inteligenci. Předpokládá se, že do roku 2050 bude mít 54 % všech účastníků trhu práce postsekundární vzdělání⁶². Pro úspěšný trh práce a sociální integraci budou nepostradatelné dovednosti v přírodovědných, technických, inženýrských, uměleckých a matematických oborech, a digitální kompetence a gramotnost spolu s odbornými znalostmi v jednotlivých odvětvích zaměřených na dosažení ekologické transformace (např. v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, oběhového hospodářství, nových zelených technologií nebo řešení inspirovaných přírodou). Aby byl zajištěn přístup k dovednostem potřebným v budoucnu, bude třeba, aby systémy vzdělávání a odborné přípravy v EU zůstaly na celosvětové špičce. EU by rovněž měla motivovat více svých talentovaných obyvatel (na univerzitách, ve výzkumných institucích nebo podnicích) k tomu, aby zůstali v Evropě⁶³, a měla by zmírňovat odliv mozků mezi členskými státy a regiony.

8. POSILOVÁNÍ BEZPEČNOSTNÍCH A OBRANNÝCH KAPACIT A PŘÍSTUPU DO VESMÍRU

Je třeba přijmout opatření ke zmírnění zvýšeného rizika konfliktů, vnitřní nestability a narušení kritických infrastruktur. EU musí i nadále hrát zásadní úlohu v preventivní diplomacii a podporovat, přizpůsobovat a modernizovat své nástroje, aby zajistila účinnost svých opatření. Budování důvěry a koordinace mezi členskými státy, jakož i schopnost lépe předvídat rizika a zároveň se poučit ze zkušeností, by EU mohly poskytnout větší vliv a schopnost společně jednat v záležitostech obrany a bezpečnosti. EU by měla i nadále podporovat členské státy při vytváření vhodných nástrojů, včetně budování odolnosti a reagování na hybridní hrozby při plném respektování právního a etického rámce EU. Zvýšená pravděpodobnost extrémních povětrnostních jevů, budoucích pandemií nebo jiných přírodních a člověkem způsobených katastrof znovu potvrzuje potřebu silnější jednotné reakce a spolupráce EU v oblasti civilní ochrany, včetně zlepšení prevence, připravenosti a reakce na katastrofy, jako jsou povodně, požáry a infekční nemoci⁶⁴.

V zájmu posílení svých obranných schopností a operací by se EU měla zavázat ke spojení sil a posílení soudržnosti nedávno zavedených nástrojů a iniciativ spolupráce. EU musí zajistit svou schopnost – v případě potřeby autonomně – hájit své základní bezpečnostní zájmy v náročném mezinárodním prostředí vyznačujícím se velkým soupeřením sil a závodem o vedoucí postavení v oblasti technologií. EU nedávno dosáhla pokroku v obraně tím, že zahájila několik důležitých iniciativ. Mezi nadále slabá místa patří relativně nízká úroveň výdajů, roztržitost poptávky a nabídky, a mezery mezi výzkumem, inovacemi a výrobou⁶⁵. Na mezinárodní úrovni bude EU muset posílit svou připravenost na konfliktnější svět, přičemž bude podporovat mezinárodní řád založený na pravidlech a úzce spolupracovat

---

⁶²JRC (2019), *Demographic scenarios for the EU: migration, population and education* (Demografické scénáře pro EU – migrace, obyvatelstvo a vzdělávání).

⁶³ PPMI, IDEA Consult a WIFO, 2020, studie MORE4, *Support data collection and analysis concerning mobility patterns and career paths of researchers*.

⁶⁴ V rámci stávajícího mechanismu civilní ochrany EU spolupracují členské státy EU a Island, Norsko, Srbsko, Severní Makedonie, Černá Hora a Turecko v oblasti civilní ochrany s cílem zlepšit prevenci katastrof, připravenost na ně a reakci na ně. Neustálé monitorování střediskem pro koordinaci odezvy na mimořádné události zajišťuje rychlé poskytnutí mimořádné podpory prostřednictvím přímého spojení s vnitrostátními orgány civilní ochrany. Specializované týmy a vybavení, jako jsou letadla pro hašení lesních požárů, pátrací, záchranné a lékařské týmy, lze v krátké lhůtě mobilizovat pro nasazení v rámci EU i mimo ni s cílem podpořit úsilí zemí postižených katastrofami.

⁶⁵ Evropská obranná agentura (2020), zpráva o koordinovaném každoročním přezkumu v oblasti obrany.

s NATO. Rozvoj vlastních obranných schopností zvýší schopnost EU prosazovat takový mezinárodní řád založený na pravidlech a zároveň posílí úlohu členských států EU v NATO.

Je nezbytné, aby EU podporovala autonomní, spolehlivý a nákladově efektivní přístup do vesmíru. Kosmické technologie spolu s umělou inteligencí jsou strategickými prostředky pro boj proti hrozbám a předvídání budoucích rizik, jako jsou hybridní hrozby včetně kybernetické špionáže⁶⁶. Jsou důležité pro budoucnost komunikace EU, pozorování Země, výrobu, bezpečnost a základní složky souběžné transformace. Pomáhají monitorovat změnu klimatu, dopravu, bezpečnost a obranu a jsou klíčem k fungování kritické infrastruktury a technologie. Vyzbrojování ve vesmíru prováděné konkurenty EU je navíc stále více podporováno novými technologiemi, jako jsou protisatelitní zbraně. Kosmické odvětví přispívá do hospodářství EU částkou 46–54 miliard EUR⁶⁷ a očekává se, že do roku 2040 tato částka celkově vzroste na 1 bilion EUR⁶⁸. EU je v současné době světovým lídrem v některých oblastech (např. družicové služby), zatímco v jiných (např. kosmické nosné rakety a vesmírné mise) dominují USA, Čína a Rusko a stále více soukromé subjekty. Jiné vesmírné velmoci mají velmi silný domácí trh – v podstatě kotevní odběratelé značného objemu vypuštění do vesmíru (včetně za účely obrany a národní bezpečnosti). Vzhledem k tomu, že toto v EU chybí, jsou místní společnosti na světovém trhu v konkurenční nevýhodě a jsou mnohem více závislé na komerčním trhu než konkurenti z Číny, Ruska, USA nebo Japonska.

EU by měla uznat kosmickou infrastrukturu EU za strategickou a maximalizovat přínosy nových technologií, jako jsou pokročilé nosné rakety, nanodružice, robotika, velké sestavy, operace na oběžné dráze nebo kvantové aplikace (např. pro bezpečnou komunikaci a pozorování Země pro účely bezpečného propojení). Měla by se rovněž připravit na nové vesmírné činnosti a podporovat služby na oběžné dráze nebo kosmická datová centra na základě svých odborných znalostí v oblastech, v nichž má konkurenceschopnou průmyslovou kapacitu, jako jsou telekomunikace a pozorování Země.

9. SPOLUPRÁCE S GLOBÁLNÍMI PARTNERY NA PROSAZOVÁNÍ MÍRU, BEZPEČNOSTI A PROSPERITY PRO VŠECHNY

Multilateralismus je třeba přizpůsobit, aby i nadále vyhovoval svému účelu. Pandemie COVID-19 a klimatická krize jsou dokonalými příklady potřeby mnohostranných řešení a koordinované celosvětové spolupráce v oblasti připravenosti na krize a reakce na ně. V obou případech je podpora nejméně rozvinutých nebo zranitelnějších partnerských zemí zásadní pro překonání budoucích výzev, kdy nikdo nezůstane opomenut. Jedinou přiměřenou možností je skutečně inkluzivní a propojený multilateralismus⁶⁹. Proto je EU odhodlána usilovat o světový řád založený na pravidlech, v jehož středu stojí Organizace spojených národů. To bude zahrnovat zachování toho, co funguje dobře, reformu toho, co je třeba změnit, a rozšíření účinné globální správy do nových oblastí. EU by měla podnítit a usnadnit jednání o nezbytných reformách globální správy. Měla by podporovat probíhající reformu OSN na základě jasného souboru pravidel a hodnot. Obnovení plného fungování systému řešení sporů je rovněž naléhavou prioritou nezbytné modernizace všech funkcí Světové obchodní organizace (WTO), aby mohla čelit výzvám celosvětového obchodu. Řízení

⁶⁶ NATO (2020), *Science & technology trends 2020-2040: exploring the S&T edge*.

⁶⁷ Evropská komise (2020), informační zpravodaj *Foresight On security*.

⁶⁸ Morgan Stanley (2016), *The space economy's next giant leap*.

⁶⁹ Viz například <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2020-09-21/remarks-general-assembly-ceremony-marking-the-75th-anniversary-of-the-united-nations>.

mezinárodních finančních institucí, jako je Světová banka, Mezinárodní měnový fond a Nová rozvojová banka⁷⁰, by mělo lépe odrážet vznikající regionální a globální výzvy. Globální správa ekonomických záležitostí by měla řešit nežádoucí vedlejší účinky měnové, fiskální a makroekonomické politiky na rozvíjející se trhy.

V boji proti donucovacím opatřením nebo proti extrateritoriálním sankcím ukládaným třetími zeměmi bude mít zásadní význam asertivnější jednání. Otevřený obchod a investice jsou jednou ze základních silných stránek EU, ale EU bude muset čelit hospodářskému tlaku a jednat tam, kde je řešení sporů v rámci WTO nebo dvoustranných dohod blokováno. Účinnější nástroje na ochranu obchodu musí chránit hospodářské subjekty EU před nekalými obchodními praktikami a nesmí oslabovat strategické priority EU. Potenciální bezpečnostní rizika nebo ohrožení veřejného pořádku vyplývající z nabytí nebo kontroly konkrétního podniku, infrastruktury nebo technologie vyžadují plnohodnotný prověřovací mechanismus v případě přímých zahraničních investic a opatření k řešení potenciálních rušivých účinků zahraničních dotací. Vývozní úvěry EU mohou zajistit rovné podmínky na trzích mimo EU, na nichž mají zahraniční konkurenti stále větší finanční podporu ze strany svých vlád.

EU bude rovněž muset posílit a rozvíjet strategické i tematické koalice a partnerství s konkrétními zeměmi a regiony. Hlavními geopolitickými prioritami jsou obnovené transatlantické spojení, integrace západního Balkánu, užší spolupráce s Tureckem a sousedními zeměmi, strategické partnerství s Afrikou, propojení v indicko-tichomořské oblasti a stabilita ve Střední Asii. Čína je zároveň partnerem pro spolupráci na určitých společných cílech, partnerem v jednání, a hospodářským a systémovým konkurentem. Rostoucí přítomnost Číny ve světě, a to i v Evropě, musí jít ruku v ruce s převzetím větší odpovědnosti za zachování mezinárodního řádu založeného na pravidlech, jakož i větší reciprocitou, prosazováním zásady nediskriminace a větší otevřeností jejího vnitrostátního systému⁷¹. Pokud jde o Rusko, EU musí i nadále uplatňovat svůj zásadový přístup spočívající v obraně svých zájmů a prosazování hodnot založených na provádění pěti dohodnutých zásad⁷². EU musí trvat na tom, aby ruské vedení prokázalo konstruktivnější zapojení a zastavilo kroky proti EU, jejím členským státům a partnerským třetím zemím. Je to nezbytné, chceme-li v tomto důležitém vztahu zvrátit stávající neproduktivní a potenciálně nebezpečný trend. I nadále bude důležitá spolupráce se skupinami G7 a G20.

EU by měla posílit svá partnerství s mezinárodními organizacemi, které mají zásadní význam pro evropskou a světovou stabilitu. Spolupráce s Organizací Severoatlantické smlouvy (NATO), která je ochranným valem evropské obrany, dosáhla nebývalé úrovně⁷³. Partnerství mezi EU a NATO je nepostradatelným pilířem obrany EU a bude dále posilováno⁷⁴. EU by rovněž měla dále posilovat spolupráci s Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě v záležitostech společného zájmu a nadále udržovat úzký vztah s Radou Evropy, který upevní naši společnou úctu k lidským právům, demokracii a právnímu státu. Meziregionální spolupráce s organizacemi, jako je Africká unie, Společenství latinskoamerických a karibských států a Sdružení národů jihovýchodní Asie, poskytuje

⁷⁰ Cílem nové rozvojové banky je mobilizovat zdroje na rozvojové projekty v zemích BRICS, rozvíjejících se ekonomikách a rozvojových zemích.

⁷¹ Evropská komise (2019), *EU–Čína: strategický výhled*.

⁷² Viz JOIN(2021) 20.

⁷³ Šestá zpráva o pokroku při provádění společného souboru návrhů, které byly schváleny Radou EU a Radou NATO dne 6. prosince 2016 a 5. prosince 2017 (červen 2021).

⁷⁴ NATO (2021), prohlášení ze summitu v Bruselu.

významné nástroje pro regionální rozvoj a stabilitu a pomáhá prosazovat globální agendu Unie. EU bude rovněž muset vypracovat soudržný postoj vůči dalším mezinárodním aktérům a aktivně pokračovat ve spolupráci s partnery připravenými pracovat na společných řešeních globálních výzev a mírovém a udržitelném řízení globálních společných statků (např. oceánů, vesmíru).

EU je připravena vést celosvětové koalice pro opatření v oblasti klimatu a životního prostředí. Prostřednictvím Zelené dohody pro Evropu⁷⁵ a jejích klíčových iniciativ, jako je balíček „Fit for 55“⁷⁶, usiluje EU o transformaci hospodářství a komplexní politiky v oblasti klimatu, biologické rozmanitosti a životního prostředí⁷⁷. EU je odhodlána plnit Pařížskou dohodu, Agendu OSN 2030 a její cíle udržitelného rozvoje a rámec pro biologickou rozmanitost po roce 2020. Jejich dosažení je stále více ohrožováno důsledky krize způsobené pandemií COVID-19. Pandemie by například mohla zbrzdit roky pokroku v oblasti rozvoje v Africe, kde země již vynakládají v průměru 30 % svých příjmů na obsluhu dluhu (oproti dřívějším 20 %)⁷⁸. Vzhledem k tomu, že na EU připadá pouze 8 % celosvětových emisí skleníkových plynů a očekává se, že do roku 2024 bude 85 % celosvětového růstu HDP pocházet z jiných zemí⁷⁹, musí být ambiciózní vnitřní agenda EU doprovázena stejně ambiciózní globální spoluprací. Rozhodující bude míra, do jaké mohou rozvíjející se ekonomiky a zejména společnosti oddělit lidský a hospodářský rozvoj od výroby náročné na zdroje a od emisí skleníkových plynů. EU by měla i nadále hrát klíčovou úlohu při maximalizaci podpory transformace na celosvětové úrovni, a to nad rámec úspěchu své vlastní transformace. EU by měla posílit komplexní ekologickou diplomacii pod vedením EU, přičemž prioritou by měla být opatření v oblasti změny klimatu a životního prostředí, zejména v rámci konferencí OSN o změně klimatu a dalších příslušných mnohostranných organizací.

„Agendy v oblasti propojení“⁸⁰ by měly být zakotveny ve strategických partnerstvích EU. Jsou součástí geopolitického souboru nástrojů. USA mají zákon BUILD pro lepší využití investic vedoucích k rozvoji a Japonsko má partnerství pro kvalitní infrastrukturu. Čína prostřednictvím iniciativy „Jeden pás, jedna stezka“ prosazuje své hospodářské, politické a bezpečnostní zájmy po celém světě, a to i v Evropě. V Africe je Čína v posledním desetiletí zdaleka největším investorem v oblasti infrastruktury, přičemž na tomto kontinentu působí podle odhadů 10 000 čínských společností. Po spuštění sítě Blue Dot Network s Japonskem a Austrálií předložily USA v rámci skupiny G7 iniciativu „Build Back Better World“ (Opětovné budování lepšího světa – B3W). Čína a USA mají různé přístupy, ale obě země mají před EU náskok, pokud jde o jejich vliv na internetové infrastruktury a ty, kteří jsou na nich závislí. EU má zkušenosti s rozvojem konektivity a může stavět na slibných zkušenostech s partnerstvím s Japonskem a Indií. Ačkoli EU stanovila první stavební kameny

---

⁷⁵ COM(2020) 640.

⁷⁶ COM(2021) 550.

⁷⁷ V Unii se například emise skleníkových plynů v letech 1990–2019 snížily o 24%, zatímco ekonomika za stejnou dobu vzrostla o 60%. Evropská komise, 2019, *The EU's track record on climate action*.

⁷⁸ JRC, 2021, *Shaping and securing the EU's Open Strategic autonomy by 2040 and beyond* (Vytváření a zajištění otevřené strategické autonomie EU do roku 2040 a dále).

⁷⁹ COM(2021) 66.

⁸⁰ Propojení lze definovat jako sbližování zemí, společností a lidí. Zahrnuje fyzické a institucionální sociální a kulturní vazby, odvětvové dohody, jakož i regulační a technickou spolupráci v konkrétních odvětvích, jako je doprava, energetika a digitální technologie.

strategie EU v oblasti konektivity⁸¹, je třeba ji dále rozvíjet a sladit s rychle se vyvíjející realitou. EU by se zejména mohla zaměřit na udržitelnou dopravu, odolné a bezpečné sítě digitální infrastruktury a všudypřítomnou informační konektivitu, které jsou rovněž založeny na vesmírných technologiích. Přístup „tým Evropa“⁸² bude klíčem k dosažení nezbytného rozsahu zavádění.

Stále strategičtější oblastí je mezinárodní správa oceánů. Oceány jsou zásadním regulátorem klimatu, produkují polovinu kyslíku v zemské atmosféře a absorbují 25 % emisí CO₂. Jsou domovem křehkého ekosystému, který je zdrojem výživných potravin a přináší 4,5 milionu přímých pracovních míst v EU. Kumulativní dopady těžby a znečištění zdrojů se zvýšily, přičemž nadměrně bylo loveno 31 % světových rybích populací a do oceánů vniklo každoročně 4,8 až 12,7 milionu tun plastového odpadu⁸³. S tím, jak se očekává nárůst světové populace, se zvýší tlak lidstva na oceány, což bude vyžadovat jejich účinnější, průřezovou a integrovanou správu založenou na silné spolupráci.

Pro upevnění úlohy EU jakožto předního globálního aktéra v oblasti lidských práv mají klíčový význam partnerství se zeměmi a organizacemi, které sdílejí demokratické hodnoty. Obrana lidských práv vyžaduje využití všech dostupných nástrojů, včetně celosvětového sankčního režimu EU v oblasti lidských práv, politických a lidskoprávních dialogů, strategických partnerství s mezinárodními a regionálními organizacemi a aktivního zapojení do mezinárodních fór. Vyžaduje rovněž k intenzivnější spolupráci se soukromým sektorem s cílem podpořit odpovědné chování podniků. V zájmu celosvětové podpory demokracie a prosperity by klíčovou mezinárodní politikou mělo být rovněž vzdělávání, kterým se EU zabývá společně se svými partnery.

10. POSÍLENÍ ODOLNOSTI INSTITUCÍ

Veřejné instituce a správní orgány musí reagovat na obavy společnosti a účinně provádět politiky. Zvýšená polarizace ukazuje, že k posílení důvěry a legitimacy na všech úrovních je zapotřebí participativní a inkluzivní správa. Instituce a procesy musí zvýšit svou odolnost, přizpůsobit se a inovovat, aby se vypořádaly s novými výzvami a přinášely občanům výsledky. Nové formy participativní demokracie, nové technologie, účast občanů a inovace na místní úrovni, jako v případě konference o budoucnosti Evropy⁸⁴, mohou posílit politickou účast a odolnost našich demokratických systémů.

Na pokračujícím rozvoji společných rámců a postupů bude záviset boj proti dezinformacím a zajištění svobody projevu, pluralitních a inkluzivních demokratických debat a svobody sdělovacích prostředků v EU i mimo ni. Pro zajištění spolehlivější a účinnější reakce budou mít zásadní význam partnerství s dalšími globálními veřejnými a soukromými subjekty. To musí jít ruku v ruce s podporou svobodných a spravedlivých voleb a ochranou svobody a plurality sdělovacích prostředků.

---

⁸¹ Přístup EU k propojení byl stanoven ve společném sdělení „*Propojení Evropy a Asie – základní prvky strategie EU*“, JOIN(2018) 31.

⁸² Tým Evropa sestává z EU, jejích členských států, jejích diplomatických sítí, finančních institucí včetně národních rozvojových bank a prováděcích agentur, jakož i Evropské investiční banky (EIB) a Evropské banky pro obnovu a rozvoj (EBRD).

⁸³ Evropská agentura pro životní prostředí (2019), *Evropské životní prostředí – stav a výhled 2020*.

⁸⁴ <https://futureu.europa.eu/>

Důsledky současných a budoucích trendů si vyžádají pružné politické reakce. Bude třeba přijmout a řešit nejistotu, volatilitu, složitost a nejednoznačnost. Rozvoj strategických prognostických schopností může pomoci posoudit hrozící rizika a lépe se připravit na řešení krizí a objevujících se příležitostí. K tomu přispěje síť ministrů EU pro budoucnost a dále související rozvoj prognostických kapacit na vnitrostátní úrovni.

Větší připravenost rovněž znamená lépe monitorovat odolnost při zvládnání výzev a transformací udržitelným, spravedlivým a demokratickým způsobem. Přehledy ukazatelů odolnosti⁸⁵ vypracované Komisí (ve spolupráci s členskými státy a zúčastněnými stranami), které byly oznámeny ve Strategickém výhledu z roku 2020, jsou důležitým krokem k integrovanějšímu přístupu měření blahobytu nad rámec HDP. Jejich vícerozměrný přístup osvětluje budoucí výzvy a příležitosti a pomáhá nasměrovat společenskou transformaci směrem k udržitelnějšímu rozvoji. Přehledy ukazatelů odolnosti rovněž přispějí k následnému posouzení evropské strategie na podporu oživení a odolnosti, a to i ve vztahu k ostatním klíčovými globálními aktéry.

IV. VYTVÁŘENÍ PODMÍNEK PRO BUDOUCÍ POLITIKU

Nově vytvářený světový řád je stále více multipolární a nestabilní. I když si nemůžeme být jisti tím, co přinese budoucnost, je na nás, abychom pracovali na co nejpříznivějším scénáři zachování a posílení akceschopnosti EU a její volnosti jednat, a to na základě jasněho porozumění megatrendům, nejistotám a příležitostem. Toto sdělení je základem společné dlouhodobé vize otevřené strategické autonomie EU na cestě do roku 2050 a zdůrazňuje potřebu větší soudržnosti mezi časovými horizonty a mezi domácí a vnější politickou agendou napříč deseti oblastmi činnosti (*obrázek 5*).

Obrázek 5: Klíčové závěry pro akceschopnost EU a její volnost jednat

---

⁸⁵ https://ec.europa.eu/info/strategy/strategic-planning/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report/resilience-dashboards_cs; přehledy o odolnosti jsou monitorovacími nástroji pro posuzování zranitelnosti a kapacit EU a členských států ve čtyřech oblastech: sociální a hospodářské, ekologické, digitální a geopolitické.

<p>1 Zajištění udržitelných a odolných zdravotních a potravinových systémů</p> <p><i>Vytvoření evropské zdravotní unie, která investuje do zdravotnických pracovníků, inovativních modelů péče, nových technologií a prevence. Zachování odolného a udržitelného potravinového systému pomocí inovací a biotechnologií.</i></p>	<p>2 Zajištění dekarbonizované a cenově dostupné energie</p> <p><i>Zajištění dostatečných dodávek dekarbonizované a cenově dostupné energie pro souběžnou transformaci, aniž by se vytvářely nové závislosti.</i></p>
<p>3 Posílení kapacity v oblasti správy údajů, umělé inteligence a nejmodernějších technologií</p> <p><i>Zajištění digitální suverenity a prosazování hodnot prostřednictvím financování, vývoje a výroby technologií nové generace a budování kapacit pro uchování, získání a zpracování údajů.</i></p>	<p>4 Zajištění a diverzifikace dodávek kriticky důležitých surovin</p> <p><i>Usilování o inteligentní kombinaci výzkumu a inovací, a průmyslových a obchodních politik sladěných s mezinárodními partnerstvími, aby se zaručily dodávky kriticky důležitých surovin.</i></p>
<p>5 Zajištění prvořadě globální pozice při stanovování norem</p> <p><i>Využití silných stránek a zkušeností k zajištění výhody „prvního na tahu“ při stanovování norem, což pomůže v prosazování hodnot a rovných podmínek pro podniky.</i></p>	<p>6 Budování odolných hospodářských a finančních systémů, které obstojí i v budoucnu</p> <p><i>Posílení mezinárodní úlohy eura a schopnosti finančního systému podporovat inovace a zvládat otřesy v kontextu souběžných transformací a vývoji digitálního eura.</i></p>
<p>7 Rozvíjení a udržování dovedností a talentů odpovídající ambicím EU</p> <p><i>Prosazování politik odborné přípravy a vzdělávání, které Evropanům umožní orientovat se během transformací, a zároveň udržet a přilákat talentované pracovníky.</i></p>	<p>8 Posilování bezpečnostních a obranných kapacit a přístupu do vesmíru</p> <p><i>Spojení sil a rozvíjení schopností předvídat a v případě potřeby samostatně reagovat na vyvíjející se hrozby v oblasti bezpečnosti a obrany. Zajištění přístupu do vesmíru a uznání vesmírné infrastruktury za strategickou.</i></p>
<p>9 Spolupráce s globálními partnery na prosazování míru, bezpečnosti a prosperity pro všechny</p> <p><i>Společně přizpůsobení multilateralismu měnící se situaci, posílení koalic s podobně smýšlejícími partnery, pokračování tematické spolupráce v oblasti klíčových zájmů, důrazné jednání v boji proti vnějšímu nátlaku a ochrana hodnot a zájmů EU.</i></p>	<p>10 Posilování odolnosti institucí</p> <p><i>Přizpůsobení demokratických institucí s cílem posílit jejich odolnost a schopnost předvídat změny, a to i prostřednictvím výhledů, a naplňovat sliby svobody, rovnosti a blahobytu pro všechny.</i></p>

EU bude mimo jiné rozhodně usilovat o klimatickou neutralitu do roku 2050 a posílení svého celosvětově vedoucího postavení v tomto ohledu. Intenzivnější oběhové hospodářství bude založeno na dekarbonizované energii, ekologických a digitálních technologiích a talentu světové úrovně. Souběžná transformace posílí konkurenceschopnost, vytvoří hospodářské a sociální příležitosti, přispěje k celosvětovému řádu a zároveň sníží strategické závislosti. Digitálně hyperpropojená budoucnost založená na datech velkého objemu, umělé inteligenci a kvantovém skoku bude nelineární a plná nejistot. Vzhledem k jeho hlubokým a různorodým

dopadům napříč odvětvími, územími a společnostmi musí být technologický pokrok podpořen silným sociálně tržním hospodářstvím a konkurenceschopným jednotným trhem. Vyžaduje rovněž anticipativní a inkluzivní přístup ke vzdělávání a odborné přípravě, který lidem umožní s důvěrou se orientovat ve změněné situaci. Demokracie budou oživeny rovněž podporou a usnadněním účasti.

V úsilí o globálně vedoucí postavení do roku 2050 se EU nebude uzavírat sama do sebe, ale bude i nadále pevně stát za svými zásadami a hodnotami a bude aktivně jednat. Jakožto vzájemně propojený globální pól v multipolárním světě bude neustále využívat svých blízkých mezinárodních partnerství k prosazování míru, stability a prosperity a bude představovat jednotnou frontu proti nepřátelským aktérům a společným výzvám. Ujme se vedoucí úlohy v účinné mnohostranné spolupráci a zároveň ochrání občany a hospodářství EU před nekalými a zneužívajícími praktikami. EU dodrží slib dosáhnout souběžné transformace spravedlivým a demokratickým způsobem s cílem umožnit příští generaci Evropanů vytyčit si svobodně svůj vlastní směr.

Příští zpráva o strategickém výhledu se zaměří na lepší pochopení souběžnosti ekologické a digitální transformace, tj. na to, jak se mohou vzájemně posilovat, mimo jiné využíváním nově vznikajících technologií.